

9. Sınıf

Yeni MEB
Müfredatına Uygundur

Kafa Dengi

EXTRA TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORU BANKASI

1017 soru >>

Tamamı Video Çözümlü | Akıllı Tahtaya Uyumlu
Farklı Soru Tipleri | Kazanım Detaylı Cevap Anahtarı

**EXTRA
LAAAR**

Ekstra Bilgi
Ekstra Sarmal Deneme
Kafadengi TV

Siber Öğrenci Koçu

Mehmet Çetiner

Ürün Adı	: 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Soru Bankası
Ürün No	: K000-09.01ISBN01
ISBN	: 978-625-7079-24-2
Yayın Yönetmeni	: Elif Çağlar
Proje Koordinatörü	: Yasemin Korkmaz
Yazar	: Mehmet Çetiner
Dizgi-Mizanpaj	: Kafa Dengi Dizgi-Necmi Topal
Dijital Uygulama	: Ömer Faruk Erdem
Kapak Tasarım	: Bull Ajans
Baskı	: Yeni Devir Matbaacılık ☎ 0 212 471 71 50 Sertifika No: 41910
İletişim	: ☎ 0 212 275 00 35 🌐 www.kafadengiyayinlari.com Gülbahar Mah. Cemal Sururi Sk. No:15 / E Halim Meriç İş Merkezi Kat: 9 Mecidiyeköy - İSTANBUL

Copyright © Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Eksen Yayıncılık ve Eğitim Malz. San. Tic. A.Ş.'ye aittir. Eksen Yayıncılık'ın yazılı izni olmaksızın, kitabın herhangi bir şekilde kısmen veya tamamen çoğaltılması yasaktır.

Akıllı Tahta Uygulaması

→ akillitahta.kafadengiyayinlari.com/

Öğretmenlerimiz ücretsiz olarak indirebilir.

kafadengitv

kafadengiyayin

kafadengiyayin

SEVGİLİ GENÇ ARKADAŞIM, BU KİTAPTA BİR SORU BANKASINDAN ÇOK DAHA FAZLASINI BULACAKSIN!

Kafa Dengi Yayınları olarak Extra Serisiyle karşıdayız. "Neden Extra?" dersin, bu serimize soruların dışında işine çok yarayacağını düşündüğümüz "Extra Bilgiler" ve sınava şimdiden hazırlanmanı sağlayacak "Extra Sarmal Denemeler" ekledik. Ayrıca daha kapsamlı bir konu anlatımı istersen "Kafadengi TV" YouTube kanalımızda kitaptaki birçok konunun anlatımını bulabilirsin.

Tabii ki bu kadar değil! Testlerimizin kurgusunu da konuları en kolay öğrenebileceğin şekilde planladık. Her üniteyi mikro konulara böldük. Extra bilgiden sonra her mikro konudan seviye 1, seviye 2 ve seviye 3 şeklinde kademeli testler hazırladık. Ünitelerin sonuna da üniteyi pekiştirici yine seviyeli olarak ilerleyen ünite tarama testlerini ekledik. Ayrıca takıldığın tüm soruların video soru çözümlerine testin başındaki karekodu okutarak ulaşman çok kolay.

Senin başarılarına "extra" başarılar daha katabilmen için Türkiye'nin en iyileri arasında yer alan kadromuz ile hazırladığımız bu serimizle yanındayız.

Artık sıra sende! Başarı dileklerimizle.

EXTRA EDEBİYAT SORU

EXTRA BİLGİ

Her bölümü sana daha iyi kavratılmak için gerekli bilgi ve ipuçlarını özet olarak verdik.

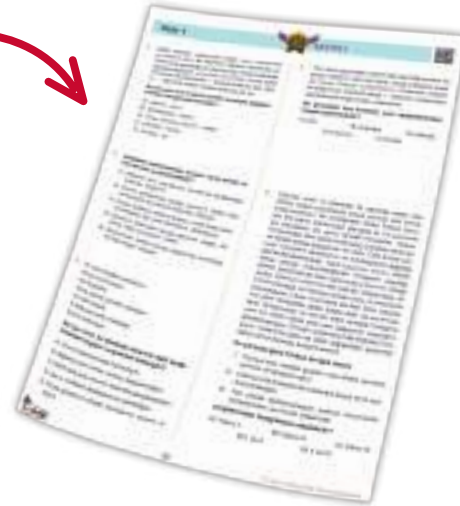

SEVİYELENDİRİLMİŞ MİKRO KONU TESTLERİ

Her testte, seviye 1, seviye 2, seviye 3 şeklinde kademe kademe soruların zorluk derecesini artırıp konuları pekiştirmeni istedik.

SEVİYELENDİRİLMİŞ ÜNİTE TARAMA TESTLERİ

Ünitelerin sonundaki ünite tarama testlerinde, farklı tarzlardaki sorularla bilgilerini pekiştirmeni istedik.

BANKASI'NDA NELER VAR?

EXTRA SARMAL DENEME

4

Her ünitenin sonunda, kitabın en başından o üniteye kadar olan bilgilerini ölçebileceğin extra sarmal denemeler hazırladık.

KAZANIM DETAYLI CEVAP ANAHTARI

3

Eksiklerini nokta atışla daha hızlı belirlemen için extra sarmal denemelerin yanıt anahtarlarını soruların kazanımları ve zorluk dereceleri ile birlikte verdik.

SIK KULLANILAN BİLGİLER AFİŞİ

6

Odana asabileceğin şekilde tasarladığımız afişlerle, sık kullanacağın bilgileri daha kolay hafızana alabilmeni hedefledik.

İÇİNDEKİLER

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATINA GİRİŞ

01

Edebiyat Nedir?	8
Türk Dili ve Edebiyatı	10
Metinlerin Sınıflandırılması	18
Dilin Kullanımdan Doğan Türleri	22
Düşüncüyü Geliştirme Yolları	24
İletişim	30
▶ Ünite Tarama	36
▶ Extra Sarmal Deneme Sınavı - 1	40

HİKÂYE

02

Hikâye Nedir?	46
Hikâye Çeşitleri	48
İsim (Ad)	52
Yazım Kuralları	62
Noktalama İşaretleri	70
Sunum ve Sunu	78
▶ Ünite Tarama	82
▶ Extra Sarmal Deneme Sınavı - 2	84

ŞİİR

03

Şiirde Ahenk Unsurları	90
Şiir Türleri	100
Edebî Sanatlar (Söz Sanatları)	102
Sıfat	108
▶ Ünite Tarama	114
▶ Extra Sarmal Deneme Sınavı - 3	116

FABL / MASAL

04

Masal	122
Fabl	126
Edat	128
Bağlaç	130
Ünlem	132
▶ Ünite Tarama	136
▶ Extra Sarmal Deneme Sınavı - 4	140

ROMAN

05

Roman	146
Zamir	152
► Ünite Tarama	159
► Extra Sarmal Deneme Sınavı - 5	162

TIYATRO

06

Tiyatro	168
Zarf	174
► Ünite Tarama	178
► Extra Sarmal Deneme Sınavı - 6	182

BİYOĞRAFI

07

Biyografi/Otobiyografi	188
Fiil	192
► Ünite Tarama	198
► Extra Sarmal Deneme Sınavı - 7	202

MEKTUP

08

Mektup	208
E – Posta	212
Dilekçe/Tutanak	214
Açık Oturum	216
Fiil – Ek Fiil	220
Fiil	222
► Ünite Tarama	224
► Extra Sarmal Deneme Sınavı - 8	228

GÜNLÜK

09

Günlük	234
Blog	236
Fiilde Çatı	240
► Ünite Tarama	245
► Extra Sarmal Deneme Sınavı - 9	246

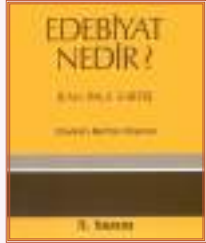
EDEBİYAT

Edebiyat, dile dayanır. Edebiyattan aldığımız tat, öncelikle dilin hoşumuza gitmesine bağlıdır. Gerek hikâye etmede gerekse estetik ve sanatsal haz vermede dilin ve sözün büyüğü edebiyatın vazgeçilmez özelliğini oluşturur. Edebiyatın insanı çeken diğer bir yönü de "gerçeklikten" yani "hayatın kendisinden" beslenmesidir. Edebiyat ve estetik kavramları ayrılmaz bir bütündür. Edebiyatı estetik yapan ölçütler dönem dönem değişiklik gösterir fakat hangi estetik değer içinde üretilirse üretilsin edebiyat bize dokunur; bazen bizi acıtır, bazen mutlu eder, bazen şaşırtır ama muhakkak bize ulaşır. Çocukluğumuzda dinlediğimiz, okuduğumuz bir masalı, öykü ya da romanı kolay kolay unutamayız.

EDEBİYAT KELİMESİNİN KÖKENİ

Edebiyat kelimesi Arapça "edb" (ادب) kökünden gelir. Arapçada edeb kelimesi; "görgü, terbiye, davet, konuk ağırlama" anlamlarındadır. "-î" ekiyle türetilen edebî kelimesi de edebiyatla ilgili, edebiyata ilişkin anlamını kazanmıştır. Kelime, Arapça çokluk eki olan "-ât" ekinin eklenmesiyle "edebiyat" hâlini almıştır. Edebiyat Türkçede; ahlaki bir mana, dile ait ilimler, güzel yazma sanatı ve onun öğretimi, edebî yazılar, herhangi bir konuyla ilgili yayınlar anlamlarında ve argo olarak içten olmayan, gereksiz, yapmacık, boş söz (edebiyat yapmak) anlamında kullanılmaktadır.

TERİM OLARAK EDEBİYAT

İnsanı insana tanıtmaya; insanı iyiye, güzele, doğruya yöneltme görevleri üstlenen edebiyatın terim anlamı Türk Dil Kurumunda şöyle açıklanmıştır: Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı. Batı edebiyatında edebiyat terimi 18. yüzyılda yaygınlaşmıştır. Geçmişte şiir, destan, tiyatro gibi türler genel olarak edebiyat başlığı altında değil, ayrı ayrı ele alınırdı. Türk edebiyatında ise edebiyat terimi bugünkü anlamına ancak 19. yüzyılın sonlarında kavuşmuştur. Divan edebiyatında şiir ve düzyazı (inşa), amaçları ve kuralları farklı olan iki ayrı sanat dalı olarak görülürdü. Edebiyat kelimesi ilk kez Tanzimat Dönemi'nde Namık Kemal ve Şinasi tarafından kullanılmıştır. Fransızca "littérature" (literatür) kelimesi de olay, düşünce, duygu ve hayalleri dil aracılığıyla estetik bir şekilde ifade etme sanatı anlamındadır ve bu anlamıyla edebiyat kavramını karşılamaktadır. Bundan başka olay, düşünce, duygu ve yaşantıların insanda estetik duygular uyandıracak bir biçimde dil aracılığıyla

şeyle, söz ve yazıyla anlatımını amaç edinen sanat anlamına gelen "yazın" kelimesi de edebiyat kavramını karşılamaktadır.

SANATÇILARA GÖRE EDEBİYAT

İnsanoğlu düşünen bir varlıktır. Düşünsel etkinliklerinin en gösterişlisi de bir bakıma edebiyattır. Edebiyat, yaşamı anlamlı kılma; akıllarda ve yüreklerde sevgiyi, iyiliği ve güzelliği çiçeklendirerek dünyayı değiştirme özleminin ürünüdür. Bu özlem çağlar boyunca değişmemiştir. Her çağda bu özlemde beslenerek edebiyat kavramı açıklanmış ve edebiyat kavramının işlevi, kapsamı ve sınırları üzerine bazı tanımlar yapılmıştır.

Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

- ▶ "Sözde ve yazıda hataya düşmekten kurtaran ilimdir." **Kâtip Çelebi**
- ▶ "Edeb sözünün içinde bulundurduğu manaları, insanın vicdanına işleyecek derecede tesirli (etkili) olan belîğ (yapmacıklıktan uzak) sözlerdir." **Muallim Naci**
- ▶ "Hangi nedenle nefes alıyorsam o nedenle yazıyorum çünkü bunu yapmazsam ölürüm." **Isaac Asimov**
- ▶ "Dil vasıtası ile insandan insana ve nesilden nesile aktarılan her beşerî (insani) ifade, edebiyattır." **Cemil Meriç**
- ▶ "Malzemesi dil, kaynağı yaşantılar ve hayal gücü olan bir yaratıcılık, başka deyişle bir sanat dalıdır." **Gürsel Aytaç**
- ▶ "Edebiyat; gençliği yetiştirir, yaşlılara zevk verir, ikbalde süs, felakette teselli ve sığınak olur." **M. T. Çiçero**

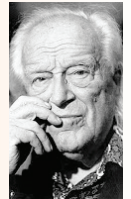
NİÇİN YAZIYORUZ?

Bazı yazarların, "Niçin yazıyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevaplar:

"Zevk için, bir ağırlıktan kurtulma arzusu, bir büyüklüğe sahip olma, eser karşılığında para almak için... Bugün yaşamak ile yazmak arasında ayırım yapamıyorum artık." **Necip Mahfuz**

"Beni okuyan ve dinleyenlere mümkün olabileceği en açık şekilde iletişim kurabilmek için yazdığımı düşünmüştümdür hep." **Rafael Albarci**

Yukarıdaki 1 ve 2 nolu fotoğraflara bakılarak aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- 1.
- A) Birinin gerçeğe yaslandığını birinin hayale dayandığı
- B) Laboratuvarında çalışanın yarar amaçlı, kütüphanedekinin estetik amaçlı ürün ortaya koyduğu
- C) Laboratuvardakinin yeni bir şey ortaya koymaya çalıştığı, kütüphanedekinin ise var olan bir şeyi açıklamak için uğraştığı
- D) Laboratuvardakinin faaliyet alanının insanın maddi ihtiyaçlarıyla ilgili, kütüphanedekinin ise hedef kitle sinin insanın iç dünyası ve beğeni duygusuyla ilgili olduğu
- E) Laboratuvardakinin yoruma açık olmayan, kütüphanedekinin ise yoruma açık olan bilgiler ürettiği

2. "Ey Osmancık! Beysin. Bundan sonra öfke bize, uysalık sana; güceniklik bize, gönül alma sana; yanıklı bize, hoşgörmek sana; aciz bize, yardım sana; geçimsizlikler, uyuşmazlıklar, anlaşmazlıklar bize, adalet sana; üşengeçlik bize, gayretlendirmek sana." gibi sözler, aslında hiçbir tarih kitabında bulamayacağınız, yalnızca Tarık Buğra'nın, Kayı Boyu'ndan Osmanlı İmparatorluğuna götüren karakteri ve anlayışı ortaya çıkarmak için Ede Balı'ya söylediği nasihatlerdir.

Edebiyat-tarih ilişkisine örnek olabilecek bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı edebî eserler tarihi aydınlatma bakımından büyük önem taşır.
- B) Edebî eserde yazar, tarihî gerçeği kurgulayarak anlatır.
- C) Tarihî olayların edebiyat üzerinde etkisi büyüktür.
- D) Konusunu tarihî gerçeklerden alan edebî eserler vardır.
- E) Tarihî gerçekler ortaya çıkarılırken edebî eserlerden de yararlanılabilir.

3. Roman ve hikâye gibi edebî ürünler, toplumsal yaşantının ürünüdür. Konusu, ana fikri, dili, şahıs kadrosu, olayları, zaman ve mekânıyla bir bütün olarak her bakımdan toplumun bir yansımasıdır. Örneğin; kişilerin varlığa bakışları, varlığı anlama ve yorumlama biçimleri ---- biliminin; birbirleriyle ya da toplumun değişik katmanlarıyla ilişkisi ---- biliminin; ruh dünyaları, kişilik özellikleriyle psikoloji biliminin ilgi ve araştırma alanlarına girer.

Edebiyatın bilim dallarıyla ilişkisinin anlatıldığı bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) tıp - coğrafya
B) tarih - sosyoloji
C) felsefe - sosyoloji
D) sosyoloji - coğrafya
E) tıp - felsefe

4. Beni kim anlar? Kimler derdime deva bulur? Beni bu illetten, beni bu gurbetten kim kurtarabilir? Hangi kardeş? Hangi hemşire? Hangi can yoldaşı? Hey, ana toprak, ne kadar merhametsiz, ne kadar katısın! Benim ızdırabıma ne kadar yabancısın! Ben senin üvey evladın mıyım yoksa sen benim üvey anam mısın? Eğer ben senin üvey evladın isem bu kolu kimin yoluna feda ettim? Niçin şu anda, bu genç yaşımda derenin kenarında insan viranesiyim?

Bu parçada yazar, karakterini konuştururken aşağıdaki bilim dallarının hangisinden yararlanmışır?

- A) Sosyoloji
B) Felsefe
C) Tıp
D) Psikoloji
E) Coğrafya

5. Edebiyatın bilim dallarıyla ilişkisini anlatan aşağıdaki cümlelerden hangisinde bilgi yanlışlığı vardır?

- A) Edebiyatın konusu insan yaşamı olduğu için bilim dallarından yararlanması normaldir.
- B) Edebî eserde tarihî bir konu ya da kişilik ele alınıyorsa orada tarih bilimine yer vermek olağan karşılanmalıdır.
- C) Edebiyatın toplumsal ilişkilerle yakın ilişkisinin olması onun sosyoloji biliminden destek almasını gerektirir.
- D) Edebî eserde insanın kendisiyle ve çevresiyle olan çelişkilerini aşmada felsefe biliminden yararlanıldığını görmekteyiz.
- E) Edebî eserlerin bilim ve teknikten bahsetmesi onların yazınsallığına zarar vermez.

6. Tıp; bedenin hastalıklarını iyileştirmek, hafifletmek veya önlemek için uğraşırken edebiyat da ruhun bulanık sularını arındırmak ve suların kirlenmesini engellemek için uğraşır.

Yukarıdaki cümlede edebiyatın bilim dallarının hangisiyle ilgisinden bahsedilmiştir?

- A) Tıp B) Psikoloji C) Felsefe
D) Sosyoloji E) Tarih

7. Cahit Sıtkı Tarancı, Diyarbakır'da Camii Kebir mahallesinde doğdu, 1956'da Viyana'da öldü. İlkokulu Diyarbakır'da okudu. İstanbul'da Saint Joseph Lisesinde başladığı ortaöğrenimini Galatasaray Lisesinde tamamladı. Sonra İstanbul'da Mülkiye Mektebinde ve Yüksek Ticaret Okulunda okudu. Yüksek öğrenimini Paris'te Sciences Politiques'te sürdürdü. Öğrenimi sırasında Paris Radyosu'nda Türkçe yayınlar spikerliği yaptı.

Bu parça aşağıdakilerin hangisinden alınmış olabilir?

- A) Olay çevresinde oluşan edebî metin
B) Coşku ve heyecanı dile getiren edebî metin
C) Göstermeye dayalı edebî metin
D) Bilimsel bir tarihî metin
E) Gazete çevresinde gelişen öğretici metin

8. **Edebî eser ile bilimsel eser karşılaştırıldığında aşağıdakilerden hangisi bilgi yanlışlığına neden olur?**

- A) Edebî eser öznel iken bilimsel eser nesneldir.
B) Edebî eser okurun duygularına, bilimsel eser ise okurun duyularına hitap eder.
C) Edebî eserde estetik zevk ön planda iken bilimsel eserde gerçekçilik ön plandadır.
D) Edebî eserde bir nesnenin olduğu gibi anlatılması esas alınırken bilimsel eserde o nesnenin insanda uyandırdığı izlenimler esas alınır.
E) Edebî eserde kullanılan dil çok anlamlı bir yapıda iken bilimsel eserde dil sözlükteki ilk anlamı etrafında gelişir.

9. Tarih yazarı ve şair, biri düzyazı, öteki nazım yazdığı için birbirlerinden ayrılmazlar çünkü Herodotos'un eserinin mısralar hâline getirilmiş olduğu düşünülebilir; bununla birlikte, ister nazım, ister düzyazı hâlinde olsun, Herodotos'un eseri bir tarih eseridir. Ayrılık daha çok şu noktada bulunur: tarihçi daha çok gerçekten olan şeyi ifade eder, şair ise olabilir olan şeyi ifade eder. Bunun için şair, tarih eserine göre daha felsefî olduğu gibi, daha üstün olarak da değerlendirilebilir çünkü şair; daha çok genel olanı, tarih ise tek olanı tasvir eder. Genel olan deyince de olasılık veya zorunluluk kanunlarına göre, belli özellikteki bir kimsenin böyle veya şöyle hareket etmesini anlıyoruz.

Bu parçadan tarih yazarı ve şair ilişkisi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Tarihçiler düzyazı şeklinde, şairler nazım şeklinde yapıtlarını oluşturur.
B) Tarihçi; gerçekliklere; şair, ihtimallere dayalı şeylere dayanarak yapıtını meydana getirir.
C) Şairin oluşturduğu yapıt daha genel olanı, tarihçinin yapıtı ise daha özel olanı anlatır.
D) Şair, yapıtını oluştururken felsefeden yararlanırken tarihçi bundan uzak durur.
E) Şairin meydana getirdiği yapıt tarihçinin meydana getirdiğine üstün olarak değerlendirilebilir.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edebî eser oluşturulurken farklı bir bilim dalından yararlanılmıştır?**

- A) Minderlerde oturan konuk beylerin bakışları sevirde oturan Ertuğrul Bey Gazi'nin yoldaşlarına çevrildi. Onlar da sözleşmişçesine en yaşlıları Kara Tekin'e baktılar.
B) Bazıları Çaldıran'da savaşan Sultan'ın emektâr kullarıydı ve Mısır yurdunda Jomanbay'ın 450 bin kişilik ordusu karşısında, ateşe atılan pervaneler gibi ölüme atılıp zafer kazanmışlardı.
C) İki koy çizgisinin ortasından engine doğru 200 metre yüksekliğinde bir kayalık uzatınız. Anadolu, Akdeniz'e bu kaya külçesinin burnu ile saplanmıştı.
D) Bugünlerde İstanbul, harp sahnesi gibi olmuştu. Her gün her gece İngiliz tayyareleri tepemizden bombalar atıp duruyorlardı. Herkeste asabiyet artmıştı.
E) Eğer öyleyse varacakları ve duracakları nokta Ankara olacaktır. Ankara işgal altında? Yok canım, bunu tasavvur etmek bile mümkün değildir. Çünkü Ankara bir son değil, bir başlangıçtır.

1. Edebî metinler, okuyucuda estetik zevk uyandırmak için kaleme alınır. Bu metinlerin öğretici metinlerden en önemli farkı gerçekliği ele alış biçimidir. Edebî metinlerde gerçeklik değiştirilir ve yeniden yorumlanır. Ayrıca edebî metinlerde dil çoğunlukla ---- yönüyle kullanılır. Şiir, tiyatro, ---- gibi türler edebî metinler arasında yer alır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) öğretici - öykü
B) göndergesel - tiyatro
C) alıcıyı harekete geçiren - masal
D) sanatsal - roman
E) dil ötesi - şiir

2. **Aşağıdaki açıklamalardan hangisi araç içinde verilen terimle uyuşmamaktadır?**

- A) İletişimin tüm unsurlarının beraberce oluşturduğu ortamdır. (Bağlam)
B) Alıcının göndericiye verdiği yanıtların doğru olup olmasını denetleyen sistemdir. (Dönüt)
C) Duygu, düşünce, istek ve kodların aktarılması sürecini başlatan kişi veya topluluktur. (Gönderici)
D) Gönderici tarafından alıcıya aktarılan duygu, düşünce, istek ve kodlardır. (İleti)
E) Göndericinin, iletisini alıcıya ulaştırırken kullandığı yol veya araçtır. (Kanal)

3. En uzak mesafe ne Afrika'dır
Ne Çin ne Hindistan
Ne seyyareler
Ne de yıldızlar geceleri ışıldayan
En uzak mesafe
İki kafa arasındaki mesafedir
Birbirini anlamayan

Şair Can Yücel, bu dizelerde iletişimle ilgili aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

- A) Dinamik yapısıyla sabit kalmadığını
B) Bağlamına göre alınan verimin değişebildiğini
C) Birden fazla yolla insanlar arasında gerçekleştiğini
D) Jest ve mimiklerle desteklenmesi gerektiğini
E) Alıcıyla gönderenin empati kurmasının önemli olduğunu

4. Türk dilinin geçmişten bugüne dek geçirdiği evreleri ve hangi milletlerin resmî dil olarak, hangi milletlerin sanat dili olarak Türkçeyi kullandıklarını incelemek isteyen bir araştırmacı öncelikli olarak ---- biliminin verilerinden faydalanarak araştırmasını yapmalıdır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) tarih
B) coğrafya
C) psikoloji
D) sosyoloji
E) felsefe

5. Oldukça köklü ve gösterişli bir geçmişe sahip olan dilimiz, bugün yeryüzünün birçok yerinde aktif olarak kullanılmaktadır. Bu özelliğinden dolayı Türkçe, konuşan kişi sayısı bakımından dünyada ilk 10 içerisinde yer almaktadır. Bu geniş sahada konuşulan Türkçe, konuşulduğu ülke içinde kullanıldığı yöreden etkilenen ve sürekli olarak değişebilen bir dildir. Öyle ki bazı yerlerde Türkçenin sentaksının ve morfolojisinin değiştiği gözlemlenebilmektedir. Tarih boyunca bunun sürekli tekrar edildiği düşünüldüğünde Türkçenin yayıldığı alanlar içerisinde de farklı farklı kullanımlarının olduğu açıktır. Dilimizin kökenine dair yapılan araştırmalar, dilimizin Çuvaşça ve Yakutça olmak üzere iki lehçesinin bulunduğunu ortaya koymuşsa da bazı bilim insanlarına göre Türkçeden gelen başka diller de bulunmaktadır. Günümüzde de devam eden süreçte Türkçenin canlı bir varlık olarak yeni yeni değişimler yaşadığını görebilmekteyiz. Örneğin jargonlara bakıldığında Türkçenin, kullanıma göre ne denli değişiklikler gösterdiği daha net bir biçimde anlaşılmaktadır.

Bu parçaya göre Türkçe ile ilgili olarak

- I. Türkiye'deki meslek grupları ana dilden ayrılarak yeni bir dil oluşturmuştur.
II. Hâlihazırda Anadolu'da kullanılan birçok farklı ağız bulunmaktadır.
III. Net olarak belirlenemeyen tarihsel dönemlerde bünyesinden ayrılmalar yaşamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

6. Hayatımızın her alanında edebiyat bizi kuşatmakta. Kuşatma derken kastettiğim olumsuz bir durum değil. Aksine oldukça iyi bir kuşatmadır bu. Konuşmaya başlama itibarıyla kendini gösteren bu kuşatma ömür boyu devam eder. Başlangıçta, güzel sanatların bir dalı olan edebiyat değil, yaşayan edebiyat kuşatır bizi. Evet, edebiyat yaşar çünkü insan yaşar. İnsanın içinde yaşadığı sosyal çevreden ve insan ruhundan etkilenecek ve bunları etkileyerek yaşar hem de. Zaman zaman yaratıcılığın sınırlarının zorlanabildiği edebiyat, insan hayatında olduğu gibi güzel sanatlar içerisinde de ayrı bir konumda durmaktadır.

Bu parçadan hareketle edebiyatla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnsanın yaşamında uzun bir süre var olduğuna
- B) Psikoloji ve sosyolojiyle arasında etkileşim bulunabileceğine
- C) Yaşanan hayatın vazgeçilmez bir parçası olduğuna
- D) İnsanın içinde bulunduğu çevreyi etkileme gücünü taşıdığına
- E) En yaratıcı güzel sanatlar arasında zirvede yer aldığına

7. Aşağıdakilerden hangisi edebî eserlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Estetik ölçüler içinde, belli bir sanat anlayışıyla yazılıp okuyanı etkilemesi
- B) Anlatımın güzel, düşüncesinin güçlü ve özlü olması
- C) İçeriğinin ait olduğu toplumun ve yazıldığı dönemin özelliklerini yansıtması
- D) Ancak belirli bir zaman geçtikten sonra toplumca anlaşılıp beğenilmesi
- E) Duygu, hayal, istek ve düşüncelerin belli bir edebî tür çerçevesinde anlatılması

8. Günümüzde eser üretmek oldukça kolay. Gerek yazı gereçlerine ulaşımın kolaylığı gerekse kalabalıklaşan nüfus, insana "Karalayalım bir şeyler, elbet bir karşılık bulur." dedirtiyor. Yazınsal ortamda başarıyı nicelikle değerlendirenler için oldukça iyi bir durum olsa da bu, uzun vadede edebiyatı çölleştirecektir. Önemli olan fazla sayıda eser verip dönem okuruyla buluşmaya çalışmak değildir. Gerçek başarı, duru bir anlatımdan şaşmadan veya anlatılmak isteneni yerli yersiz sözlere dalmadan ve bunu yapmanın metni şaşaalı duruma getirdiği safatasına inanmadan vermekle sağlanabilir. Bunu yakalayamadığınız sürece ister yüz tane eser yazın ister çok satan beş tane eser yazın, yarınlara kalamazsınız.

Bu parçaya göre, başarıyı yakalamak isteyen bir yazarın aşağıdakilerden hangisini yazması beklenemez?

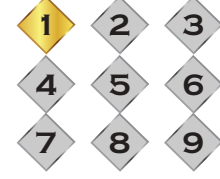
- A) Ya bir kahveye girip sabahlamak yahut bir otele gidip yatmak. Yapabileceği başka hiçbir şey yoktu. Yarım saatten beri, Taksim'le Galatasaray arasında yürüyor. Gece epey ilerlemiş, belki sabah yakın. Çok yorgun ve uykuya çok ihtiyacı var. Hatta yürürken uyumaya başlamıştı bile.
- B) Herkesin yarın yokmuşçasına uyuduğu ve uyanının sadece insanlar olmadığı o sabah yalnız Sarıkum'a yağmur yağmış. Bizim için öteki günlerden biraz değişik bir gün olmuştu bu. Serindi, kararsızdı, ahmaktı ve sıkıcıydı. Sarıkum, aylardan beri ilk kez yağmuru koklayabiliyor, âdeta emebiliyordu. Önce kapı eşiklerine isyancılar gibi oturmuştuk.
- C) O akşam işimden erken çıkabilmişim. Şöyle Beyoğlu'na kadar bir uzanayım dedim. Köprüden saatlerdir pis hava ile dolmuş ciğerlerimin soluma hakkını vererek Haliç'i ve Boğaziçi'ni esenleyerekten geçtim. Bir zamanlar oturduğum semtlerin vapurları yine hep o hareket telaşı içindeydiler. İşte, Kadıköy'e kalkacak 6 vapurunun zili çalmaya başladı.
- D) Artık kış çıkmış, havalar ısınmaya başlamıştı. Bahar, bütün güzelliğiyle gelmiş, ağaçlar beyaz, kırmızı, sarı çiçeklerle donanmıştı. Gazeteler, bu yıl her şeyin, hele yemişin çok bol olacağını yazıyordu. "Bol" demek, "ucuz" demektir. İnsanlar, ağaçların çiçeklerine bakıyor; birkaç ay sonra yiyebilecekleri yemişin hayalini şu renkli yaprakların arasında görmeye çalışıyor ve büyük mutluluğa kendilerini hazırlıyordu.
- E) Çocukluğum yoksulluk ve fakirlik içinde geçti. Yaşım ne kadar büyürse büyüsün, kendimi çocukluk yıllarımdan anılarından kurtaramam. Zaten çoğu insan da çocukluk anılarından kurtulmak istemez ki. Kimi zaman öyle bir an olur ki hâlâ o günlerin içinde yaşıyormuşum gibi bir duyguya kapılıyorum. O zaman belkemiğimde bir üşüme duyarım, sonra vücuduma bir ateş yayılır, yüzüme kan çıkar, kulaklarım yanar.

EXTRA SARMAL DENEME SINAVI

1

KAPSADIĞI ÜNİTELER

1. Düşünce, duygu, olay ve imgelerin insanlarda estetik duygular yaratacak bir şekilde, dil aracılığıyla, söz veya yazıyla anlatılması sanatına ---- denir. Bu sanatın kurallarını, bu yolda oluşturulmuş ürünleri inceleyen bilim dalı ise ---- adını alır.

Bu parçadaki boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) güzel sanat - edebiyat
B) estetik - edebiyat tarihi
C) edebiyat - edebî metinler
D) edebiyat - edebiyat tarihi
E) yazın - edebiyat

2. Aşağıdaki açıklamalardan hangisi ayraç içinde verilen terimle **uyuşmamaktadır**?

- A) Bir dilin tam olarak tespit edilemeyen dönemlerinde çeşitli sebeplerden dolayı ses, yapı ve söz dizimi özellikleriyle kendisinden ayrılan koludur. (**Lehçe**)
B) Bir dilin gözlenip izlenebilen tarihî dönemlerde kendinden ayrılmış koludur. (**Şive**)
C) Bir dilin içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine özgü olan konuşma dilidir. (**Ağız**)
D) Bir ülkedeki çeşitli meslek gruplarının oluşturdukları, kendi içinde günlük dile nazaran farklılık taşıyan dildir. (**Jargon**)
E) Bir dilin parçası olmakla beraber toplumda kullanılan, kendine has oldukça kaba sözcük, deyim ve deyişlerden oluşan dildir. (**Yapma dil**)

3. Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasına iletişim denmektedir. İnsanın hem doğal hem de toplumsal çevresi ile ilişkilerine göre değişip gelişen ve buna karşılık insanı değiştiren bir süreçtir. İletişimin ana amacı anlayarak kavramaktır. İki insan birbirinin farkına vardığı anda iletişim başlar. Söyledikleri, söylemedikleri, yaptıkları, yapmadıkları... Her şeyin anlamı vardır.

Bu parçaya göre iletişimle ilgili olarak

- I. İnsanlar arasındaki iletişimin birbirini görme ile başladığı
II. Belirli yöntemler dışında gerçekleşmediği
III. İnsandan etkilenen ve insanı etkileyen bir özellik taşıdığı

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4.

KAVRAM ADI	KAVRAM ÖZELLİĞİ
I. Duruluk	<ul style="list-style-type: none">Anlatımın söz sanatlarından, ağır sözlerden kısacası süsten ve gösterişten uzak olmasıAnlatımda gereksiz sözlere yer verilmemesiAnlatımın okurun yorumuna yer bırakmayacak şekilde anlatılması
II. Açıklık	
III. Özgünlük	
IV. Yalınlık	
V. Özlülük	

Yukarıdaki kavramlarla özellikleri eşleştirildiğinde hangi iki kavram dışta kalır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

5. Öğretmen:

- Sevgili öğrenciler, geçen hafta verdiğim “Metinlerin Sınıflandırılması” başlıklı araştırma ödevini tamamladığınızı görmek çok güzel. Şimdi, bazılarına bu konuyla ilgili sorular sormak isterim. Beste, bize öğretici metinleri kısaca tanıtabilir misin?

Beste:

- Öğretici metinler, dilin dil ötesi işlevde kullanıldığı metinlerdir. Yani bu metinlerin öncelikli amacı bilgi aktarmaktır. Öğretici metinlerde gerçeklik sanat metinlerinden farklı bir biçimde ele alınır. Sanat metinleri gerçeği değiştirip yorumlarken öğretici metinlerde bu durum gözlenmez. Ayrıca öğretici metinlerde genellikle betimleyici ve açıklayıcı anlatım biçimlerinden yararlanır.

Öğretmen:

- Peki, öğretici metinlerin kendi içerisindeki sınıflamayı ve hangi metin türlerinin bu sınıflamalarda yer aldığını da açıklar mısın? Ayrıca önerdiğim köşe yazısını okuyup okumadığını da merak ediyorum.

Beste:

- Maalesef o yazıyı okuyamadım ama önerdiğiniz, denemenin kurucusu olan Fransız yazarın yazdığı kitabın tamamını okudum ve tüm öğretici metinler arasında denemeyi kendime yakın bulduğumu söyleyebilirim. Öğretici metinler, kişisel hayatı konu alanlar ve gazete çevresinde gelişenler olarak iki başlığa ayrılanların kapsadığı türler çok çeşitlidir. Makale, biyografi, fıkra türleri gazete çevresinde gelişenlerdendir; anı, günlük, deneme gibi türler ise kişisel hayatı konu almaktadır.

Öğretmen:

- Eseri beğenmene sevindim. Eğer gerçekten bu türe yakınlık hissettiysen sana “Günlerin Getirdiği” adlı eseri de öneririm, tabii ki diğer arkadaşlarına da.

Bu diyalogdan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Beste, öğretmenin önerdiği fıkra türündeki yazıyı henüz okumamıştır.
- B) Öğretmen öğrencilerine öğretici metinlerin farklı başlıklarından kitap önermiştir.
- C) Beste, Montaigne’in kitabını okumuş ve beğenmiştir.
- D) Öğretmen, öğrencilerine Nurullah Ataç’ı okumalarını önermiştir.
- E) Beste öğretici metinlerin sınıflandırılmasına tam olarak hâkim değildir.

6.

- I. Betimleyici ve öyküleyici anlatıma sıkça başvurulur.
- II. Yazar, ele aldığı düşünceleri kanıtlamak zorunda değildir.
- III. Tüm sözcükler gerçek anlamıyla metinde yer alır.
- IV. Konu sınırlaması olmasa da kaleme almak için belirli bir birikim gerekir.
- V. Yazar, karşısındaki biriyle sohbet ediyormuş gibi bir üslupla anlatım yapar.

Yukarıdaki numaralanmış bilgilerden hangileri öğretici metinlerden olan deneme türü için söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve V
- E) IV ve V

7.

- Edebiyat, doğası gereği, insana dair bütün disiplinlerle alakadar olmak zorundadır. Herhangi yazılı bir metnin edebiyatın ilgi alanı olacağı düşünülmemesi gibi söz konusu metnin edebiyattan bağımsız olması da düşünülemez. Dillerin geçmiş dönemlerinde ortaya konan metinlerle ilgili çalışmalar yapılması için dil araştırmacısının tarih biliminden faydalanması gerekmektedir. Yine dillerin sözlü dönemlerindeki eserlere dair araştırma yapmak için halk biliminden yararlanmak gereklidir. Bir yazarın, içinde bulunduğu toplumsal koşulların eserlerine nasıl yansıdığını belirlemek mi istiyorsunuz? O zaman edebiyatın sosyal bilimlerle olan sıkı ilişkisini yakından gözlemlemeniz gerekmektedir. Tüm bunlar ışığında, edebiyatın insandan ve insanla ilgili hiçbir şeyden ayrı düşünülmemesi gerekmektedir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Folklorun dillerin sözlü ürünleri üzerine yapılan çalışmalarını desteklediğine
- B) Araştırılacak konuya göre sosyoloji bilimin edebiyata yardımcı olabileceğine
- C) Edebiyatın birçok bilimle ilişki kurmasının kaçınılmaz olduğuna
- D) Psikoloji sayesinde sanatçıların eserlerinin daha sağlıklı okunabileceğine
- E) Tüm yazılı ürünlerin doğrudan ya da dolaylı olarak edebiyatla bağlantısının bulunduğu